

משרד החינוך - המינהל הפדגוגי
אגף בכיר יסודי
תוכנית הצהרונים הלאומית

בעקבות האור שנעלם

תוכנית העשרה חינוכית

ניצנים לכיתות א'–ב'

הקדמה

תוכנית ההעשרה שלפניכם מיועדת להפעלה במסגרת צהרונאית ניצנים לכיתות א'–ב'. התוכנית כוללת מערכי פעילויות יומיים. כל מערך כולל פעילות לפתיחת היום, פעילות העשרה חינוכית ופעילות לסיום היום. בתוכנית משולבים: סיפורים, משחקים, פרויקטים אמנותיים ודיונים קבוצתיים כדי לחזק את הנושא, תוך קידום יצירתיות ופיתוח מיומנויות חברתיות. הפעילויות יתמקדו במתן ביטוי אישי ובחירה לתלמידים. התלמידים שותפים, פעילים ומשפיעים.

הנושא המרכזי של תכנית זו הוא: **"בעקבות האור שנעלם"**

אחרי שבוע חנוכה, המסע שלנו בעקבות האור ממשיך, אבל הפעם אנחנו יוצאים לחפש את האור במקומות אחרים לגמרי. במהלך שלושת השבועות הקרובים נגלה שהאור נמצא כמעט בכל מקום סביבנו. לפעמים הוא ברור וחזק, כמו אור השמש, ולפעמים הוא מופיע רק לרגע, כמו ברק, יש אור שמגיע מהכוכבים, אור שמוחזר אלינו מן הירח, אור שעוזר למצוא את הכיוון או אור צבעוני שמופיע בשמים כמו הזוהר הצפוני ואפילו יצורים קטנים ובעלי חיים במעמקי הים שמסוגלים להפיק אור בעצמם.

ככל שנתקדם במסע, נגלה יחד שהמילה אור יכולה לקבל גם משמעות אחרת. יש אור שאי אפשר לראות בעיניים: רעיון שעוזר לנו למצוא פתרון, חבר שמשמח אותנו, מעשה טוב שעוזר למישהו אחר, אומץ לנסות שוב או דבר קטן שמאיר לנו את היום.

בכל יום יתווסף מקור אור חדש ל"מפת האורות" של הצהרון שלנו. בסיום שלושת השבועות התלמידים יוכלו להביט בכל האורות שמצאו ולגלות שהאור מעולם לא באמת נעלם. הוא פשוט נמצא בהרבה מקומות ובצורות שונות, ורק צריך לדעת להתבונן.

ידע:

נכיר את המאורות השמש, הירח והכוכבים, אור וצל, ברק, קשת, האור הצפוני, בעלי חיים מאירים, מגדלור השתקפות ופיזור אור.

מיומנויות:

התבוננות, השערה, השוואה, חקר פשוט, שיתוף פעולה, פתרון בעיות, ביטוי באמצעות תנועה ואמנות, הקשבה ושיחה.

ערכים:

חברות, עזרה לאחר, שמחה בדברים הפשוטים והבנה שגם פעולה קטנה שלנו יכולה להאיר את יומו של מישהו אחר.

הפרוייקט מבוצע ע"י חברת אקסיומה הישגים בהשכלה
עבור היחידה לתוכניות משלימות למידה, משרד החינוך
תוכן ועיצוב גרפי: הגר אורן

תוכן העינינים -

שבוע ראשון

האור בשמיים

שבוע שני

אורות מפתיעים

שבוע שלישי

אורות שלא רואים בעיניים

"כל הזכויות שמורות © 2026 - משרד החינוך.
אין להעתיק, לצלם, להקליט, לאחסן במאגר מידע או להפיץ חלקים כלשהם מפרסום זה
ללא קבלת רשות מפורשת בכתב מבעלי הזכויות".

שבוע ראשון

בשבוע הראשון התלמידים מתחילים מהמקום הקרוב והמוכר ביותר: השמים שמעלינו.

נגלה שלא כל דבר בהיר בשמים הוא אותו סוג של אור. השמש והכוכבים מפיקים אור בעצמם, הירח מחזיר אלינו את אור השמש, ברק מופיע לזמן קצר מאוד וקשת נוצרת כאשר אור השמש פוגש טיפות של מים.

יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	
יוגלה	אור בלי מנורה	נקודות בחושך	הברק והרעם	כמה צבעים מסתתרים באור?	פעילות פתיחה
ארוחת צוהריים	ארוחת צוהריים	ארוחת צוהריים	ארוחת צוהריים	ארוחת צוהריים	ארוחת צוהריים
מעבדת הצלילים	חוקרים את הירח	שמיים של כוכבים	"מהירות הקול"	מעבדת צבעי האור	פעילות העשרה חינוכית
לתפוס את הצל	ירח מלא חצי ירח	הכוכבים רוקדים	מי הברק ומי הרעם?	מרוץ הקשת	פעילות סיום

למובילים:

*יש לשים לב כאשר נכנסים לקישורים של שירים או סיפורים ביוטיוב במידה ויש פרסומות יש לדלג עליהן לפני הצפייה עם התלמידים אין לאפשר לצפות בפרסומות.

מפת האורות

הכנה מראש:

נכין מפה גדולה ועליה 15 מקומות ריקים.
אין צורך לצייר מפה גאוגרפית אמיתית.
אפשר ליצור מסלול מתפתל ובו שמים, ים, הרים, יער ועיר.
גיזרו (מומלץ לניילן אם יש אפשרות) את חמישה עשר סמלי האור שיופיעו בהמשך:
שמש, ירח, כוכב, ברק, קשת, אור צפוני, גחלילית, גל ים זוהר, דג מעמקים, מגדלור, צל, נורה של רעיון, שתי ידיים, כוכב לב ופנס גדול.

- אתם יכולים לצייר לבד מפה על בריסטול או להדפיס את המפה המצורפת בגודל A3

הוראות כלליות לפתיחת התוכנית:

ביום הראשון התלמידים ימצאו ליד המפה מעטפה עם המכתב הבא:

תלמידים יקרים,

חשבנו שהאור נעלם אבל גילינו משהו מוזר.

בכל פעם שנחשוב שמצאנו אותו, הוא מופיע במקום אחר.

פעם הוא גבוה בשמים,

פעם הוא מסתתר בתוך ענן,

פעם הוא מאיר בתוך הים

ולפעמים בכלל אי אפשר לראות אותו בעיניים.

השארנו לכם מפה עם חמישה עשר מקומות ריקים.

בכל יום שתגלו אור חדש, תוכלו להוסיף אותו למפה.

אולי אחרי חמישה עשר ימים נדע סוף סוף:

לאן נעלם האור?

בסיום כל יום נוסיף למפה את סמל האור של אותו היום.

סמלי אור להדפסה וגזירה -

פעילות פתיחה - יוגלה

עזרים:

מחשב / רמקולים

פתיח יוגלה

קלפי יוגלה

מוסיקת טבע

מהלך הפעילות:

נפתח את השבוע בפעילות יוגה שקטה ומרגיעה, שמטרתה לאפשר לתלמידים מעבר הדרגתי משעות הבוקר לשהות בצהרון, חיבור לגוף, נשימה וריכוז.

נשמיע את מוזיקת הפתיח ונזמין את התלמידים לשבת על הארץ במעגל, רגליים משולבות, גב זקוף וידיים מונחות על הברכיים. נבקש מהתלמידים להקשיב להנחיות ולבצע את התנועות יחד. יש להקפיד על דיבור בקול רך, איטי ושקט. (נשמיע ברקע בשקט את המוסיקה הנעימה.) נתחיל בתרגילים הבאים:

"שלוש": ננחה את התלמידים לקחת שלוש נשימות עמוקות ואיטיות: שאיפה דרך האף, עצירה קלה של הנשימה, נשיפה איטית דרך הפה לאחר כל שאיפה נבקש לספור בלב עד שלוש, ולהוציא את האוויר לאט. **"שתיים":** ננחה את התלמידים לקחת עוד שתי נשימות עמוקות ואיטיות: להרים את שתי הידיים מעלה, לצדי האוזניים למתוח את הגוף ולספור לאט עד שתיים. כעת נוריד את הידיים באיטיות וניקח שתי נשימות עמוקות נוספות. **"אחת":** ננחה את התלמידים לקחת נשימה אחת עמוקה, ולהושיט את הידיים קדימה ואז לחבק את עצמם חיבוק חזק, כאשר הגוף מוטה מעט לפנים והראש משוחרר.

לאחר כ-3 דקות של נשימות ומתיחות, נציג לתלמידים קלפי יוגה עם תנוחות פשוטות וברורות. נזמין תלמידים שמעוניינים להדגים תנוחה אחת. לאחר מכן נחלק את התלמידים לקבוצות קטנות (כוחמישה תלמידים בקבוצה) כל קבוצה תיקח קלף יוגה אחד ותלמידי הקבוצה יתנסו יחד בביצוע התנוחה: **החזקה של מספר שניות - שחרור - חזרה נוספת על התנוחה** נבקש לשים לב לנשימה בזמן הביצוע. (נשימות עמוקות ואיטיות)

הקבוצות תחלפנה קלפים עד שכל הקבוצות תתנסנה בכל התנוחות. נסיים את פעילות יוגלה בישיבה מזרחית על הארץ: גב זקוף, כתפיים משוחררות, עיניים עצומות.

ננחה את התלמידים לקחת חמש נשימות עמוקות, לאחר הנשימה האחרונה נזמין לפתוח עיניים לאט, להתמתח קלות ולהתחיל את השבוע בתחושה נעימה ורגועה.

פעילות העשרה חינוכית - מעבדת הצלים

הכנה מראש:

נבחר מקום לפעילות בחצר שיש בו גם שמש וגם צל
נכין סל ובו משקפי שמש, כובע, פרח מלאכותי, בקבוק מים, פנס ונייר צהוב

עזרים:

הסל והחפצים

מפת האורות

גירים עבים

צעצועים וחפצים בצורות שונות

בריסטולים

טושים

חוטים באורכים שונים

מהלך הפעילות:

נפתח את המפגש כשאנו מוציאים את החפצים אחד אחד בלי להסביר את הקשר ביניהם
ונשאל את התלמידים מה יכול להיות משותף לכובע, משקפי שמש ופרח?
מתי אנחנו צריכים כובע?

מה קורה בחוץ בבוקר גם אם אף אחד לא מדליק מנורה?
נגיע יחד אל השמש.

נספר לתלמידים שהשמש היא מקור אור. היא אינה מקבלת את האור שלה מפנס אחר.
היא כדור של אש חם מאד והיא מפיקה אור בעצמה, האור שלה מגיע עד אלינו.

נציג את הסמל הראשון ונאמר שהמסע מתחיל בשמש.

כעת נצא לחצר ונעמוד במקום שבו השמש מאחורינו.

נבקש מהתלמידים לחפש דבר מוזר שנמצא איתם אבל אי אפשר להרים אותו.
נאפשר להם לגלות את הצל.

נשאל אותם מדוע לדעתם יש לנו צל?

מה יקרה אם נרים יד?

האם הצל ירים יד יחד איתנו?

האם אפשר לברוח ממנו?

נניח חפצים שונים על בריסטולים ונשרטט את הצל שלהם.

ננסה להזיז את החפץ קרוב יותר או רחוק יותר ולראות מה משתנה.

אפשר לסמן בגיר את הצל של אחד התלמידים לדוגמה ולחזור לאותו מקום בהמשך היום ולבדוק האם הצל עדיין נמצא בדיוק באותו מקום.

לאחר השיח עם התלמידים נסביר שכשאור השמש פוגש בנו, הגוף שלנו עוצר חלק מהאור. במקום שאליו האור לא הגיע נוצר צל.

עכשיו נעשה יצירה מעניינת - הצל שלי הופך למשהו אחר

ניקח את הציורים שבדקנו עליהם את קווי המתאר של הצל של חפצים שונים ונחלק לכל תלמיד דף עם קווי עיפון של צל מסויים ונזמין אותם להמשיך את הציור כרצונם.

פעילות סיום - תופסים את הצל

עזרים:

חצר מוארת

מהלך הפעילות:

נבחר תלמיד אחד שמעוניין להיות תופס הצללים.

כדי לתפוס תלמיד אחר הוא אינו נוגע בגופו אלא

דורך בעדינות על הצל שלו.

נחליף תופסים מספר פעמים.

בסיום המשחק נוסיף למפה את סמל השמש.

פעילות פתיחה - אור בלי מנורה

הכנה מראש:

נכניס כדור לבן לקופסה סגורה.

עזרים:

כדור לבן
פנס
קופסה

מהלך הפעילות:

אם יש אפשרות נחשיך מעט את החדר נוציא את הכדור ונשאל את התלמידים האם הכדור מאיר?
נאיר עליו בפנס ופתאום נראה אותו היטב.
נשאל את התלמידים האם הכדור התחיל לייצר אור, או שהאור הגיע אליו ממקום אחר?
נספר לתלמידים שהיום נבדוק כוכב אחד מיוחד בשמיים שעושה דבר דומה מאוד.
האם אתם מכירים כוכב כזה?

פעילות העשרה חינוכית - חוקרים את הירח

עזרים:

תמונה של הירח
תמונה של מופעי הירח
כדור לבן
פנס
עיגולי בריסטול שחור ולבן
ספוגים קטנים
צבעי גואש – לבן ואפור
דפי בריסטול כהים (אפור, כחול כהה, שחור)
מחשב / רמקולים / מקרן

קישור לסרטון הכרות עם הירח

מהלך הפעילות:

נראה לתלמידים תמונה של הירח ונשאל מה הם כבר יודעים עליו?
האם הירח מאיר בעצמו כמו השמש? האם הוא נראה לנו תמיד באותה צורה?
נקשיב לתשובות התלמידים ונזכיר את הניסוי מפעילות הפתיחה עם הכדור והפנס.

נקרין לתלמידים את הסרטון הכרות עם הירח.
נזמין תלמיד להחזיק את הפנס ותלמיד נוסף להחזיק את הכדור הלבן.
נאיר על הכדור ונסובב אותו באיטיות כדי לראות כיצד בכל פעם חלק אחר שלו נראה מואר.

נסביר לתלמידים שהירח אינו מפיק אור כמו השמש.
אור השמש מגיע אל הירח וחלק ממנו מוחזר אל העיניים שלנו.
כאשר הירח נע במסלולו סביב כדור הארץ, אנחנו רואים בכל פעם חלק אחר מן הצד המואר שלו.

נראה לתלמידים תמונה של מופעי הירח השונים ונזמין אותם לזהות מה משתנה ביניהם.
אפשר להכיר לתלמידים את המושגים: ירח מלא, חצי ירח וסהר, בלי צורך לזכור את כל שמות המופעים.

כעת ניצור בעצמנו את הירח המקורי שלנו.
נזמין את התלמידים לשולחנות העבודה ונעבוד בקבוצות קטנות
נחלק לכל תלמיד בריסטול כה, התלמידים יציירו ירח באמצעות ספוג וצבע לבן.
אפשר להוסיף מעט אפור ליצירת מכתשים ולצייר סביבו את בשמיים בלילה.
כל תלמיד בוחר בעצמו אם הירח שלו עגול, צר או חלקי.

פעילות סיום - ירח מלא, חצי ירח

עזרים:

גיר לסימון על הרצפה

מהלך הפעילות:

לסיום היום נשחק משחק מוכר ואהוב בצורה קצת שונה. נצייר מעגל גדול על הרצפה ונאמר לתלמידים כי זה הירח שלנו. נזמין את התלמידים לעמוד סביב העיגול הגדול, כאשר המובילים קוראים ירח מלא, התלמידים קופצים את תוך היו כאשר המובילים קוראים חצי ירח, התלמידים קופצים עם רגל אחו למעגל.

כאשר המובילים קוראים ירח קטן, התלמידים קופצים החוצה ומכופפים את הברכיים עד לכריעה.

נשחק להנאתנו.

בסוף המשחק נוסיף למפת האורות את סמל הירח.

פעילות פתיחה - נקודות בחושך

הכנה מראש:

נכין קופסת קרטון שבדופן שלה חורים קטנים

עזרים:

קופסה מחוררת

פנס

מחשב / רמקולים / מקרן

קישור לסרטון המספר על גלקסיית שביל החלב

מהלך הפעילות:

נכניס פנס לתוך הקופסה ונכבה מעט את האור.

נקודות קטנות יופיעו דרך החורים.

נשאל את התלמידים מה זה מזכיר להם?

למה אנחנו רואים כוכבים טוב יותר בלילה?

נסביר שהכוכבים לא נעלמים ביום. הם פשוט נעלמים בגלל האור החזק של השמש.

כשהשמים מחשיכים בלילה, האור הקטן שלהם בולט יותר והרבה יותר קל לראות אותם.

נספר לתלמידים שהשמש שלנו היא בעצמה כוכב, הכוכב הכי גדול מבין כל הכוכבים שנמצאים

סביב כדור הארץ. (גלקסיית שביל החלב) נצפה יחד עם התלמידים בסרטון המספר על

גלקסיית שביל החלב והכוכבים שבה.

פעילות העשרה חינוכית -

שמים של כוכבים

הכנה מראש:

לכיתות א' אפשר לעזור ולהכין עיגולי בריסטול שחור בגודל גליל נייר מגבת. כיתות ב' יכולים להכין לבד.

עזרים:

גלילי נייר מגבת
עיגולי בריסטול שחור בגודל
שיפוד לשימוש המובילים
פנסים
מדבקות כוכבים
בריסטולים שחורים
צבעי פנדה לבנים, כסופים וצהובים
מספרים

קישור לתמונות של שמי הלילה

מהלך הפעילות:

נראה לתלמידים תמונות של שמי לילה.
נזמין אותם להתבונן היטב ונשאל האם כל הכוכבים מסודרים בשורה?
האם אתם מצליחים למצוא צורות בין הנקודות?
נסביר שאנשים הביטו בכוכבים במשך אלפי שנים וחיברו ביניהם בדמיון קווים וצורות
ואפילו נתנו לקבוצות כוכבים שמות.
אפשר להראות להם לדוגמה את התמונה המצורפת של העגלה הגדולה והברבור.

כעת נחלק לכל תלמיד עיגול שחור.
נזמין את התלמידים לסמן מספר נקודות על גבי העיגול והמובילים יחזירו את הנקודות
בעזרת השיפוד נחבר את העיגול לקצה גליל.
כאשר נאיר בפנס דרך הגליל אל קיר חשוך מתקבלת קבוצת הכוכבים האישית של כל תלמיד.

פעילות סיום - הכוכבים רוקדים

עזרים:

מחשב / רמקולים

קישור לשיר "בלדה בין כוכבים"

מילים: יענקל'ה רוטבליט לחן: שלום חנוך

מהלך הפעילות:

נשמיע את השיר בלדה בין כוכבים. נקשיב עם התלמידים למילות השיר ונשאל האם הם מזהים חלק מן הכוכבים המוזכרים בשיר. כעת נסרוק את הברקוד המצורף במכשיר טלפון חכם ונזמין בכל פעם קבוצת תלמידים קטנה לראות כיצד רואים את הכוכבים השונים בשמיים ואת קבוצות הכוכבים השונות. אחרי שכולם צפו אפשר להשמיע שוב את השיר ולרקוד יחדיו כשאנו יוצרים ביחד קבוצות של כוכבים בצורות שונות.

בסוף הפעילות נוסיף למפה את סמל הכוכב.

SKYVIEW LITE

סרקו להורדת האפליקציה החינמית

SkyView® Lite — Terminal Eleven LLC

פעילות פתיחה - הברק והרעם

עזרים:

פנס

תוף

מהלך הפעילות:

נפתח את המפגש ונשאל את התלמידים האם הם ראו פעם בשמיים ברק שהאיר חזק את השמיים? האם איי פעם שמעו רעם חזר מחריש אוזניים?
האם שמתם לב מי מגיע ראשון?
קודם האור? או קודם הרעש?

נספר לתלמידים שאנו עומדים להדגים להם ונעזר באיש צוות נוסף.
אחד עומד עם פנס והשני עם תוף.
נדליק את הפנס ומיד לאחר מכן נשמיע קול בתוף,
נחזור על כך כמה פעמים.

נספר שכאשר יש סופת ברקים אנחנו רואים את הברק לפני שאנחנו שומעים את הרעם מפני שהאור מגיע אלינו הרבה יותר מהר מן הקול.
לא צריך לרדת לפרטים יותר מדי רק שהתלמידים יזהו שהברק (האור) מגיע אלינו יותר מהר מהרעם (הקול).

פעילות העשרה חינוכית - "מהירות הקול"

מאת: ארז חדד איורים: מנחם הברשט

עזרים:

הספר "מהירות הקול"

קישור לסרטון "מהירות הקול" של מכון דוידסון

בריסטול כהה בגודל A4 או A3

צמר גפן

צבעי מים או גואש בגוני כחול, אפור וסגול

נייר צהוב או זהב

נייר כסף

דבק, מספריים וטוש שחור

חתיכות ספוג קטנות ליצירת אפקט תלת-ממדי

מהלך הפעילות:

נראה לתלמידים את כריכת הספר "מהירות הקול" ונספר מי כתב ומי אייר את הספר. נספר בקצרה שבסיפור צייקו הארנב אומר לחברו פילחס מילים פוגעות, מתחרט ומנסה להשיג את המילים לפני שיגיעו לאוזניו של חברו.

לפני הקריאה נשאל: האם אפשר להשיג קול שכבר יצא מפינו? מה לדעתכם מהיר יותר – אדם שרץ או קול?

נקריא לתלמידים את הסיפור.

לאחר הקריאה נשאל את התלמידים מי רוצה להתייחס לסיפור? על מה חשבתם בזמן שהאזנתם? נשאל שאלות המעודדות כמה דקות של שיח בעקבות האזנה. לאחר מכן נעבור לשאלה הממקדת אותם בנושא מהירות הקול והאור ונזכיר את ההדגמה מפעילות הפתיחה.

ראינו את אור הפנס לפני ששמענו את קול התוף.

נסביר שכאשר יש סופת ברקים, אור הברק מגיע אלינו מהר הרבה יותר מקול הרעם ולכן אנחנו רואים את הברק לפני שאנחנו שומעים את הרעם. נצפה יחד עם התלמידים בסרטון הקצר של מכון דוידסון על מהירות הקול.

קעת נזמין את התלמידים לשולחנות העבודה ונחלק לכל תלמיד בריסטול כהה.

התלמידים יצבעו את הרקע בגוונים של שמי סערה: כחול כהה, אפור וסגול.

בחלק העליון ידביקו צמר גפן ליצירת ענן סערה, ואפשר לצבוע מעט ממנו באפור.

נחלק רצועת נייר צהוב או זהב וננחה לקרוע או לגזור אותה בזיגזג כך שכל ברק יראה קצת אחר.

נדביק את הברק כך שהוא יוצא מתוך הענן. אפשר להוסיף חתיכות קטנות של נייר כסף ליצירת הבזקי אור.

התלמידים יכולים להוסיף טיפות גשם, עננים נוספים וקווי רוח.

ליצירת אפקט תלת-ממדי אפשר להדביק מתחת לברק חתיכת ספוג קטנה או קרטון מקופל.

פעילות סיום - מי הברק ומי הרעם?

עזרים:

פנס

תוף

מהלך הפעילות:

נשחק משחק משעשע.
המובילים ידליקו פנס לשבריר שנייה.
התלמידים צריכים להמתין עד שישמעו מכה בתוף ורק אז לקפוץ.
המשחק דורש הקשבה ואיפוק.

בסוף המשחק נוסיף את סמל הברק למפה.

פעילות פתיחה -

כמה צבעים מסתתרים באור?

עזרים:

מחשב / רמקולים / מקרן

[קישור לסרטון מעניין על היווצרות הקשת](#)

מהלך הפעילות:

נפתח את המפגש ונשאל את התלמידים איזה צבע יש לאור בעיניהם?
נאפשר לתלמידים לענות.
האור של השמש נראה לנו לבן, אבל בעצם מסתתרים בתוכו הרבה צבעים.
כשאור השמש עובר דרך טיפות מים, כמו אחרי גשם, הטיפות עוזרות להפריד את האור
לצבעים השונים שלו. פתאום אנחנו יכולים לראות אדום, כתום, צהוב, ירוק, כחול וסגול.
לזה קוראים התפצלות האור.
אפשר להסביר לתלמידי כיתה א' שהאור הלבן הוא כמו קופסה שמסתתרים בה הרבה צבעים.
כשהוא עובר דרך טיפות מים, הצבעים נפרדים ואנחנו רואים קשת.
נצפה יחדיו בסרטון מקסים המסביר בצורה פשוטה ומובנת על היווצרות הקשת.

פעילות העשרה חינוכית -

מעבדת צבעי האור

עזרים:

צלופן שקוף בצבעים שונים

פנסים או אור שמש

ניירות שקופים

דבק

מסגרות מקרטון – אם אין מוכן

אפשר לחלק לתלמידים קרטונים בגודל A4

ושהם יכינו מסגרות

מספרים

מהלך הפעילות:

נחלק את התלמידים למספר קבוצות קטנות ונשב סביב השולחנות.

כל קבוצה מקבלת פנס וחתיכות צלופן בצבעים שונים.

לפי התור יאירו התלמידים פעם דרך צבע אחד ופעם דרך שני צבעים המונחים זה על זה.

נספר לתלמידים שהיום נחקור את הצבעים ובמיוחד את צבעי הקשת.

כל תלמיד יכין חלון צבעוני המשולבים בתוכו הרבה צבעים לבחירת התלמידים.

כל תלמיד מקבל מסגרת מקרטון ויגזור מתוכה כמה צורות,

בתוך המסגרת התלמידים ידביקו חתיכות צלופן צבעוני בצורות שונות.

כשהעבודות מוכנות נזמין את התלמידים לעמוד ליד חלון ולראות כיצד האור עובר דרך

ויוצר צבעים על הרצפה או הקיר. (או לחלופין עם אור פנס)

פעילות סיום - מרוץ הקשת

עזרים:

חישוקים במבחר צבעים

מהלך הפעילות:

נניח חישוקים בצבעי הקשת במרחב.

המובילים קוראים צבע והתלמידים מגיעים לחישוק המתאים בתנועות שונות:

קפיצה, הליכה לאחור, צעדי ענק, קפיצה על רגל אחת,

הליכה על קצות האצבעות או צעדים קטנים.

בסוף נחבר את כל החישוקים למסלול אחד ובין כל חישוק לחישוק

נצטרך לעבור בצורה שונה.

נוסיף למפה את סמל הקשת.

שבוע שני

יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	
פעילות פתיחה	יוגלה	של מי הפנס הזה?	מי הדליק את הים?	איך רואים במקום שאין בו כמעט אור?	האור שאומר לאן ללכת
ארוחת צוהריים	ארוחת צוהריים	ארוחת צוהריים	ארוחת צוהריים	ארוחת צוהריים	ארוחת צוהריים
פעילות העשרה חינוכית	זוהר בחשיכה	גחליליות בתלת מימד	ים של אור	משלחת למעמקי הים	בונים מגדלור
פעילות סיום	משימת הזוהר הצפוני	יער הגחליליות	הגל מגיע	מי מאיר?	בעקבות האור

פעילות פתיחה - יוגלה

עזרים:

מחשב / רמקולים

פתיח יוגלה

קלפי יוגלה

מוסיקת טבע

מהלך הפעילות:

נפתח את השבוע בפעילות יוגה שקטה ומרגיעה, שמטרתה לאפשר לתלמידים מעבר הדרגתי משעות הבוקר לשהות בצהרון, חיבור לגוף, נשימה וריכוז.

נשמיע את מוזיקת הפתיח ונזמין את התלמידים לשבת על הארץ במעגל, רגליים משולבות, גב זקוף וידיים מונחות על הברכיים. נבקש מהתלמידים להקשיב להנחיות ולבצע את התנועות יחד. יש להקפיד על דיבור בקול רך, איטי ושקט. (נשמיע ברקע בשקט את המוסיקה הנעימה.) נתחיל בתרגילים הבאים:

"שלוש": ננחה את התלמידים לקחת שלוש נשימות עמוקות ואיטיות: שאיפה דרך האף, עצירה קלה של הנשימה, נשיפה איטית דרך הפה. לאחר כל שאיפה נבקש לספור בלב עד שלוש, ולהוציא את האוויר לאט.

"שתיים": ננחה את התלמידים לקחת עוד שתי נשימות עמוקות ואיטיות: להרים את שתי הידיים מעלה, לצידי האוזניים למתוח את הגוף ולספור לאט עד שתיים. כעת נוריד את הידיים באיטיות וניקח שתי נשימות עמוקות נוספות.

"אחת": ננחה את התלמידים לקחת נשימה אחת עמוקה, ולהושיט את הידיים קדימה ואז לחבק את עצמם חיבוק חזק, כאשר הגוף מוטה מעט לפנים והראש משוחרר.

לאחר כ-3 דקות של נשימות ומתיחות, נציג לתלמידים קלפי יוגה עם תנוחות פשוטות וברורות. נזמין תלמידים שמעוניינים להדגים תנוחה אחת.

לאחר מכן נחלק את התלמידים לקבוצות קטנות (כוחמישה תלמידים בקבוצה) כל קבוצה תיקח קלף יוגה אחד ותלמידי הקבוצה יתנסו יחד בביצוע התנוחה:

החזקה של מספר שניות - שחרור - חזרה נוספת על התנוחה
נבקש לשים לב לנשימה בזמן הביצוע. (נשימות עמוקות ואיטיות)

הקבוצות תחלפנה קלפים עד שכל הקבוצות תתנסנה בכל התנוחות. נסיים את פעילות יוגלה בישיבה מזרחית על הארץ: גב זקוף, כתפיים משוחררות, עיניים עצומות.

ננחה את התלמידים לקחת חמש נשימות עמוקות, לאחר הנשימה האחרונה נזמין לפתוח עיניים לאט, להתמתח קלות ולהתחיל את השבוע בתחושה נעימה ורגועה.

פעילות העשרה חינוכית - זוהר בחשיכה

עזרים:

מחשב / רמקולים

קישור למוזיקה רגועה

מטפחות ארוכות

בריסטולים שחורים

צבעי פנדה פסטל

צמר גפן

תמונה של הזוהר הצפוני להשראה

מהלך הפעילות:

נזכיר לתלמידים את הפעילות שלנו בנושא הזוהר הצפוני בשבוע של חנוכה. נחזור ונזכיר שבמקומות רחוקים מאוד בצפון העולם אפשר לפעמים לראות אור צבעוני נע בשמים. קוראים לו הזוהר הצפוני, הוא נוצר גבוה מאוד בשמים. מדוע קוראים לאור הזה זוהר? כי הוא זוהר. נזמין את התלמידים להפוך לזוהר צפוני. התנועה אינה קפיצית אלא ארוכה, גלית ומתפתלת. ננסה תנועה גבוהה, נמוכה, איטית ומהירה.

כעת נזמין את התלמידים לשולחנות העבודה ונחלק להם את הבריסטולים השחורים. על בריסטול שחור התלמידים מציירים קווים רחבים של ירוק, כחול, ורוד וסגול, אחר כך מורחים בעדינות באצבע או בצמר גפן. ננחה את התלמידים לא לצייר קשת מסודרת. המטרה היא ליצור אור שנראה כאילו הוא זז ממקום למקום, אפשר להראות שוב את התמונות של האור הצפוני להשראה. אפשר להוסיף בתחתית עצים, הרים או בית קטן כהה.

פעילות סיום - משימת הזוהר הצפוני

עזרים:

מחשב / רמקולים

קישור למוזיקה נעימה וקצבית

מטפחות או סרטי בד ארוכים בצבעי ירוק, כחול, סגול וורוד

כרטיסי תנועה מוכנים מראש: גל, ספירלה, טיפוס

צניחה, התפרצות, קפיאה

פנסים קטנים או נורות לד

מהלך הפעילות:

נפתח את הפעילות ונזכיר לתלמידים שהזוהר הצפוני אינו עומד במקום. הוא נראה בשמים כמו כתמי אור ארוכים שמשתנים, מתפתלים, מתחזקים ונחלשים. נחלק את התלמידים לקבוצות קטנות של ארבעה או חמישה תלמידים. כל קבוצה תקבל שתי מטפחות צבעוניות ושלושה כרטיסי תנועה. נזמין את הקבוצות לפתוח את הכרטיסים ולתכנן יחד קטע תנועה קצר של הזוהר הצפוני שבו יופיעו שלוש התנועות שקיבלו. לדוגמה, אם קבוצה קיבלה: גל – ספירלה – התפרצות הם יכולים להתחיל בתנועה איטית מצד לצד, לעבור לסיבוב במעגל ולסיים בפתיחת המטפחות במהירות כלפי מעלה.

נשמיע את המוזיקה ונאפשר לכל קבוצה כמה דקות להתנסות ולבחור בעצמה: מי מוביל את התנועה, איך המטפחות עוברות בין התלמידים, האם הם נעים יחד או בזמנים שונים וכיצד הם מסיימים את הקטע.

לאחר שהתאמנו, נחשיך מעט את החדר. כל קבוצה תציג בתורה את הזוהר הצפוני שלה, כאשר שאר התלמידים יושבים מסביב ומתבוננים.

אם יש פנסים או נורות לד, התלמידים יכולים להאיר בעדינות על המטפחות בזמן התנועה וליצור אפקט של אור משתנה. לאחר שכל הקבוצות הציגו, נעבור לחלק האחרון – סערת הזוהר.

כל התלמידים חוזרים למרחב עם המטפחות.
נוציא בכל פעם כרטיס תנועה אחד וכל הקבוצה משנה מיד את אופן התנועה שלה:
גל - תנועה ארוכה מצד לצד.
ספירלה - סיבוב הדרגתי.
טיפוס - המטפחת עולה מן הרצפה כלפי מעלה.
צניחה - האור יורד במהירות.
התפרצות - תנועה גדולה ומהירה לכל הכיוונים.
קפיאה - כולם נעצרים מיד בתנוחה.

בהמשך נזמין תלמידים לפי התור להוציא כרטיס ולהוביל את כל הקבוצה.
נסיים כשהמוזיקה נחלשת בהדרגה, וגם תנועות הזוהר הולכות ונעשות איטיות יותר
עד שכולם קופאים במקום.
בסיום הפעילות נוסיף למפת האורות את סמל האור הצפוני.

הכרטיסיות מופעיות בדף הבא.

פעילות פתיחה - של מי הפנס הזה?

עזרים:

תמונה של גחלילית
נורת לד קטנה

מהלך הפעילות:

נראה לתלמידים נורת לד ונשאל איזו חיה בטבע הם היו ממציאים
אם הם היו רוצים שיהיה לה אור מאיר כמו פנס?
נאפשר לתלמידים לענות ואז נציג בפניהם את התמונה של הגחלילית.
נספר שבטבע קיימים יצורים שמסוגלים ליצור אור בגופם.
לתופעה הזו קוראים אור ביולוגי.

פעילות העשרה חינוכית - גחליליות בתלת מימד

הכנה מראש:

נכין לכל תלמיד בקבוק פלסטיק קטן ושקוף או מבחנת פלסטיק רחבה עם מכסה
נכין נרות לד קטנים שנכנסים לתוך גוף הבקבוק

עזרים:

בקבוקי פלסטיק קטנים ושקופים
נרות לד
שקפים שקופים או צלופן עבה לכנפיים
בריסטול שחור או ירוק כהה
מנקי מקטרוס
עיניים ליצירה
טושים פרמננטיים
מדבקות קטנות
נייר כסף
דבק חזק
מספריים
חוט דק או סרט לתלייה

מהלך הפעילות:

נפתח את הפעילות ונראה שוב לתלמידים תמונה של גחלילית אמיתית.
נבקש מהם להתבונן ולזהות את חלקי הגוף: ראש, גוף, כנפיים, מחושים והחלק שמאיר.
נסביר בפשטות שבגוף הגחלילית יש אזור שמסוגל להפיק אור
והאור משמש אותה בין השאר לתקשורת עם גחליליות אחרות.
נאמר לתלמידים שהפעם לא נבנה גחלילית פשוטה, אלא דגם תלת-ממדי מאיר
שאפשר גם לתלות.
נחלק לכל תלמיד בקבוק שקוף.
בחלקו התחתון של הבקבוק נדביק מבפנים או מבחוץ חתיכה קטנה של נייר כסף. נייר הכסף
יחזיר את האור של נר הלבד ויגרום לחלק התחתון להיראות מואר יותר.
כעת נכניס את נר הלבד לתוך הבקבוק, אבל עדיין לא נסגור אותו, כדי שנוכל לבדוק בסוף כיצד
האור נראה.
נזמין את התלמידים להכין לגחלילית ראש מבריסטול כהה.
על הראש ידביקו עיניים ויחברו שני מחושים ממנקי מקטרוס.
התלמידים יגזרו את הכנפיים משקף שקוף.
כל תלמיד יגזור שתי כנפיים דומות, אבל אין צורך שיהיו זהות לחלוטין.
אפשר לקשט אותן בטושים פרמננטיים בקווים, נקודות ועוד.
נחבר את הכנפיים משני צידי הבקבוק כך שהן יבלטו מעט החוצה ולא יהיו צמודות לגוף.

אפשר להוסיף לגוף רצועות דקות של בריסטול שחור או ירוק, כך שתיווצר חלוקה לחלקים כמו בגוף של חרק.

נזמין את התלמידים לבחור לגחלילית שלהם פרטים אישיים: כנפיים ארוכות או קצרות, מחושים ישרים או מסולסלים, נקודות צבעוניות, פסים, או דוגמה אחרת. לאחר שהגחליליות מוכנות נחשיך מעט את החדר. כל תלמיד ידליק את נר הלד שבתוך הגוף ונראה כיצד האור משתקף דרך הבקבוק השקוף, נייר הכסף והכנפיים.

נשאל את התלמידים מה גורם לגחלילית שלנו להיראות זוהרת יותר? מה קורה לאור כשהוא פוגע בנייר הכסף? האם הכנפיים מסתירות את האור או מאפשרות לו לעבור?

פעילות סיום - יער הגחליליות

עזרים:

מחשב / רמקולים

קישור למוזיקת יער

נרות לד קטנים או פנסים קטנים

חישוקים או סימונים על הרצפה

מטפחות ירוקות או בדים ליצירת אווירת "יער"

מהלך הפעילות:

נפזר במרחב הצהרון נרות לד קטנים במקומות שונים, חלק גלויים וחלק מעט מוסתרים.

נספר סיפור רקע מיסטורי לתלמידים:

היער החשיך, וכל הגחליליות יצאו לעוף. אבל חלק מהן איבדו את הדרך.

אנחנו צריכים לעזור להן לחזור אל קרחת היער.

נכבה מעט את האור ונפעיל מוזיקה.

נזמין את התלמידים לנוע במרחב כמו גחליליות: הולכים על קצות האצבעות, מתכופפים בין

"השיחים", עוברים מעל "ענפים" וזוחלים מתחת לבד.

כאשר המוזיקה נעצרת, כל תלמיד מחפש נקודת אור אחת ומביא אותה אל חישוק גדול במרכז

שתהיה "קרחת היער".

בכל סיבוב נשנה את דרך התנועה:

לעוף בידיים פתוחות, לזחול כמו חרק קטן, להתקדם בצעדים זעירים, לקפוץ מעל "שלוליות"

לנוע בזוגות ולעזור זה לזה למצוא אור.

בתום הפעילות נוסיף למפה את סמל הגחלילית.

פעילות פתיחה - מי הדליק את הים?

עזרים:

תמונות של ים

אלבד כחול גדול

נורות לד קטנות

מהלך הפעילות:

נפרוס אלבד כחול במרכז הצהרון ונזמין את התלמידים לשבת סביב.

מתחתיו נחביא כמה נורות לד.

נרים את הבד בתנועת גלים.

נשאל את התלמידים האם ראו פעם ים שנראה כאילו יש בו כוכבים?

נסביר שבמקומות מסוימים יצורים זעירים מאוד הנמצאים במים יכולים ליצור אור.

כשהמים זזים, לפעמים רואים הבזקי אור כחולים.

פעילות העשרה חינוכית - ים של אור

הכנה מראש:

נכין מראש בקבוקי חקר סגורים היטב ובהם מים כחולים ופייטים.

עזרים:

מחשב / רמקולים

קישור לשיר הים רגוע

אלבד כחול גדול

כדורים קטנים או פונפונים

נורות לד

בקבוקים שקופים

מים

נצנצים גדולים או פייטים

צבע מאכל כחול בכמות קטנה

דבק חזק לסגירת הבקבוקים

תמונה לדוגמה של יצורי ים מאירים

מהלך הפעילות:

נזמין את התלמידים למפגש. נשאל מי מהתלמידים מכיר בעלי חיים שחיים מתחת למים. נספר כי חלק מבעלי החיים שמתגוררים מתחת לפני הים יכולים לייצר אור בעצמם. נפתח בפעילות חקר – ונשוחח עם התלמידים על היצורים שחיים במים ומאירים בעצמם. מה רואים במים?

ניקח את הבקבוק שהכנו מראש ונראה לתלמידים, ננער ונראה כיצד החלקיקים נעים. נדגיש שהפייטים אינם יצורים מאירים והבקבוק רק עוזר לנו לדמיין תנועה של יצורים זעירים במים.

נזמין את התלמידים ליצור לעצמם ים קטן עם יצורים מאירים.

מי שסיים יוכל להכין לעצמו תמונת לילה של הים. נחלק לכל תלמיד בריסטול כהה ונזמין אותם לצבוע בגווני כחול. אפשר להוסיף נקודות קטנות של צבע תכלת ולבן בין הגלים. ולבסוף להוסיף שכבת צלופן שקוף מעל לקבלת תחושת עומק.

עכשיו נשחק יחדיו כשחלק מהתלמידים מחזיקים את הבד הכחול והם גלי הים וחלק הם היצורים הזעירים שחיים ומאירים מתחת לים. כשהים שקט כולם כמעט לא זזים. כשהגלים מתחילים התלמידים שמתחת לבד מניעים את נקודות האור.

פעילות סיום - הגל מגיע

מהלך הפעילות:

נסיים את היום במשחק רגוע, התלמידים יושבים במעגל. תלמיד ראשון מרים ידיים, אחריו הבא וכן הלאה עד שנוצר גל שעובר סביב כל המעגל. בסיבוב השני מוסיפים בכל הרמה נצנוץ קטן באצבעות או נזמין את התלמידים להמציא תנועות נוספות. בתום הפעילות נוסיף למפת האורות את סמל הגל.

פעילות פתיחה -

איך רואים במקום שאין בו כמעט אור?

עזרים:

תמונה של דגי מעמקים

פנס קטן

מהלך הפעילות:

נפתח את המפגש ונשאל את התלמידים: אם הייתם דג שחי עמוק מאוד בים, במקום שכמעט אין אליו אור שמש, מה הייתם צריכים? נראה לתלמידים את התמונה ונכיר להם כמה יצורי מעמקים שמסוגלים להפיק אור. התאימו את המידע המפורט בהמשך לתלמידים בצהרון שלכם.

*התמונה היא המחשה בלבד ולא צילום מדעי מדויק של מינים מסוימים

**דג חכאי – חי במעמקי הים החשוכים.
ליד הראש שלו יש מעין "פנס" קטן שיכול לעזור לו למשוך אליו מזון.**

מדוזה – יש מיני מדוזות שמסוגלים לזהור ולהבהב באור כחול או ירקרק.

**מסרקנית – יצור שקוף ועדין שנראה קצת כמו מדוזה.
לאורך הגוף שלו אפשר לראות אורות וצבעים נוצצים.**

**דיונון – יש דיונונים שמפיקים אור בנקודות שונות בגופם.
האור יכול לעזור להם להסתתר, לתקשר או לבלבל טורפים.**

**דגי מעמקים קטנים – אצל חלקם יש נקודות אור לאורך הגוף, ממש
כמו שורה של נורות קטנות.**

**סיפונופור – יצור ארוך המורכב למעשה מהמון יצורים קטנטנים
שחיים יחד. יש מינים שמסוגלים לזהור בחשכה.**

לצעירים יותר אפשר לספר שעמוק מאוד בים כמעט אין אור שמש. אבל יש שם בעלי חיים מיוחדים שלמדו להכין אור בעצמם. חלקם משתמשים באור כדי למצוא אוכל, חלקם כדי להסתתר מאויבים וחלקם כדי לשלוח מסרים לבעלי חיים אחרים.

פעילות העשרה חינוכית - משלחת למעמקי הים

עזרים:

בדים כהים
חישוקים
פנסי לד
תמונות של יצורים
בריסטול שחור
ניירות מטאליים
מדבקות עיניים
צלופן
דבק

מהלך הפעילות:

נהפוך חלק מהמרחב למסלול של מעמקי הים.
התלמידים זוחלים מתחת לבדים, עוברים דרך חישוקים ומחפשים תמונות של בעלי חיים.
בכל פעם שימצאו בעל חיים מסוים נזמין אותם לשאול ולענות:
איזה חלק שלו נראה מואר?
למה אור יכול לעזור לו במקום חשוך?
אפשר לדבר בפשטות על מציאת מזון, איתות והגנה.

כעת נזמין את התלמידים ליצור את דג האור שלהם.
כל תלמיד מוזמן להמציא יצור חדש ממעמקי הים.
נאפשר לתלמידים להמריא עם הדימיון.
לא ננסה ליצור דג אמיתי אלא נשלב בין מה שלמדנו לבין דמיון.

פעילות סיום - מי מאיר?

עזרים:

התמונה של יצורי הים המאירים
פנס

מהלך הפעילות:

נחשיך מעט את אזור הפעילות.

נאיר בפנס כל פעם על יצור ים אחר.

נזמין את התלמידים לחקות בגופם כיצד לדעתם אותו יצור נע.

בסוף הפעילות נוסיף למפה את סמל דג המעמקים.

פעילות פתיחה - האור שאומר לאן ללכת

עזרים:

פנס

תמונה של מגדלור

סירה קטנה

אלבד כחול

מהלך הפעילות:

נעמיד סירה קטנה על בד כחול.

נחשיך מעט ונאיר עליה בפנס.

נשאל את התלמידים אם הייתם שטים בסירה בלילה, איך הייתם יודעים את הדרך לאן להפליג? נזמין את התלמידים המעוניינים להניח שתי כפות ידיים על העיניים עד שהם רואים חושך מוחלט. נספר כי כאשר מפליגים בים הרחוק בלילה, החושך הוא כל כך מוחלט שבאמת מרגישים כאילו עצמנו עיניים לגמרי.

נציג את המגדלור ונשאל מי יכול לספר לנו מה זה.

נקשיב לתשובותיהם ונסביר שמגדלורים נבנו במקומות שונים כדי לעזור לספינות לדעת היכן נמצאת היבשה ולהיזהר ממקומות מסוכנים.

אז מדוע קוראים לו מגדלור?

בקשו מהתלמידים להקשיב למילה כמה פעמים ולחשוב מדוע לדעתם קוראים לזה כך.

מגדל + אור = מגדלור

נסביר לתלמידים שיש לנו שפה מיוחדת וההלחם (כך נקראת הפעולה של יצירת מילה חדשה משתי מילים קיימות) הוא דרך ליצירת מילה חדשה שיש בתוכה משמעות.

אפשר לתת להם דוגמות למילים דומות הנוצרות בהלחם כגון: כדורסל, קלנועית, קניון... ועוד.

פעילות העשרה חינוכית - בונים מגדלור

עזרים:

גלילי קרטון של נייר מגבת או כוסות נייר
בריסטולים
נייר אדום ולבן
כוס שקופה קטנה
נרות לד
דבק
טושים
אלבד כחול

מהלך הפעילות:

נזמין את התלמידים לשולחנות היצירה.

כל תלמיד ידמין את המגדלור שלו וישתמש בחומרי היצירה
מקשטים את הגליל, מוסיפים למעלה חלק שקוף מכוס ובתוכו נר לד.

מסביב אפשר ליצור סלעים וים מקרטון.

מצורפות תמונות להמחשה.

פעילות סיום - בעקבות האור

עזרים:

פנס

מחשב / רמקולים

קישור לשיר "שיר ההפלגה" מילים: לאה גולדברג לחן: עקיבא נופ

מהלך הפעילות:

נסיים את היום במשחק מהנה.

נזמין את התלמידים לבנות מסלול מקוביות במרחב הצהרון

תלמיד אחד יהיה המגדלור ויחזיק בידו פנס לד.

נשמיע את שיר ההפלגה ברקע.

התלמידים נעים כסירות ורק כאשר האור מופנה לכיוון המסלול שלהם הם ממשיכים לנמל.

נוסיף את סמל המגדלור למפת האורות.

היום נגלה שכבר מצאנו עשרה סוגים שונים של אור.

שבוע שלישי

יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	
פעילות פתיחה	יוגלה	הנורה	אפשר להאיר בלי פנס?	כמה עולה כוכב?	מפת האורות
ארוחת צוהריים	ארוחת צוהריים	ארוחת צוהריים	ארוחת צוהריים	ארוחת צוהריים	ארוחת צוהריים
פעילות העשרה חינוכית	חוקרים צל	"הדס" המהנדסת	"מכתב הקסם"	אוצרות שאי אפשר לקנות	מעבדת צבעי האור
אוצרות שאי אפשר לקנות	הפסל	נורה עוברת	לתת אור למישהו אחר	כוכב של שמחה	מוזיאון האור שלנו

פעילות פתיחה - יוגלה

עזרים:

מחשב / רמקולים

פתיח יוגלה

קלפי יוגלה

מוסיקת טבע

מהלך הפעילות:

נפתח את השבוע בפעילות יוגה שקטה ומרגיעה, שמטרתה לאפשר לתלמידים מעבר הדרגתי משעות הבוקר לשהות בצהרון, חיבור לגוף, נשימה וריכוז.

נשמיע את מוזיקת הפתיח ונזמין את התלמידים לשבת על הארץ במעגל, רגליים משולבות, גב זקוף וידיים מונחות על הברכיים. נבקש מהתלמידים להקשיב להנחיות ולבצע את התנועות יחד. יש להקפיד על דיבור בקול רך, איטי ושקט. (נשמיע ברקע בשקט את המוסיקה הנעימה.) נתחיל בתרגילים הבאים:

"שלוש": ננחה את התלמידים לקחת שלוש נשימות עמוקות ואיטיות: שאיפה דרך האף, עצירה קלה של הנשימה, נשיפה איטית דרך הפה לאחר כל שאיפה נבקש לספור בלב עד שלוש, ולהוציא את האוויר לאט.
"שתיים": ננחה את התלמידים לקחת עוד שתי נשימות עמוקות ואיטיות: להרים את שתי הידיים מעלה, לצדי האוזניים למתוח את הגוף ולספור לאט עד שתיים.
כעת נוריד את הידיים באיטיות וניקח שתי נשימות עמוקות נוספות.
"אחת": ננחה את התלמידים לקחת נשימה אחת עמוקה, ולהושיט את הידיים קדימה ואז לחבק את עצמם חיבוק חזק, כאשר הגוף מוטה מעט לפנים והראש משוחרר.

לאחר כ-3 דקות של נשימות ומתיחות, נציג לתלמידים קלפי יוגה עם תנוחות פשוטות וברורות. נזמין תלמידים שמעוניינים להדגים תנוחה אחת.

לאחר מכן נחלק את התלמידים לקבוצות קטנות (כוחמישה תלמידים בקבוצה) כל קבוצה תיקח קלף יוגה אחד ותלמידי הקבוצה יתנסו יחד בביצוע התנוחה:

החזקה של מספר שניות - שחרור - חזרה נוספת על התנוחה
נבקש לשים לב לנשימה בזמן הביצוע. (נשימות עמוקות ואיטיות)

הקבוצות תחלפנה קלפים עד שכל הקבוצות תתנסנה בכל התנוחות. נסיים את פעילות יוגלה בישיבה מזרחית על הארץ: גב זקוף, כתפיים משוחררות, עיניים עצומות.

ננחה את התלמידים לקחת חמש נשימות עמוקות, לאחר הנשימה האחרונה נזמין לפתוח עיניים לאט, להתמתח קלות ולהתחיל את השבוע בתחושה נעימה ורגועה.

פעילות העשרה חינוכית - חוקרים צל

הכנה מראש:

נכין לכל תלמיד בסיס עגול מקרטון או בריסטול עבה.

עזרים:

עיגולי קרטון או בריסטול עבה
קשיות שתייה עבות או מקלות ארטיק צרים
פלסטלינה
טושים וצבעים
מדבקות לקישוט
פנס חזק

מהלך הפעילות:

נפתח את המפגש ונזכיר לתלמידים שכבר פגשנו צל בתחילת המסע שלנו.
נשאל את התלמידים מה הם זוכרים מהמפגש בתחילת המסע עם הצל.
נבקש מהם להניח חפץ קטן על השולחן ולהאיר עליו בפנס.
נשאל: איפה נוצר הצל? מה יקרה אם נזיז את הפנס לצד אחר?
נזמין כמה תלמידים להתנסות ולהזיז את מקור האור בלי להזיז את החפץ.
נבדוק יחד כיצד הצל משנה את הכיוון ולעיתים גם את האורך שלו.
נספר שבעבר השתמשו בני אדם בתנועת הצל של השמש כדי לדעת בערך מה השעה.
נעת נזמין את התלמידים להכין שעון צל קטן ולחקור אותו בעזרת פנס.

נחלק לכל תלמיד את בסיס הקרטון.
במרכז הבסיס נסמן מקום לחיבור מקל ישר.
אפשר להכין מראש כמה סימונים פשוטים מסביב לעיגול,
כדי שהתלמידים יוכלו לראות כיצד הצל משנה את מקומו.
כל תלמיד יקשט את עיגול הקרטון שלו. במרכז נצמיד בעזרת פלסטלינה קשית
או מקל כך שיעמוד ישר ככל האפשר.
לאחר שהשעונים מוכנים נחשיך מעט את החדר ונניח שעון אחד על השולחן.
נאיר עליו בפנס מצד אחד ונבקש מהתלמידים לחפש את הצל של המקל.
נסמן את המקום שאליו הגיע הצל.

נעת נעביר את הפנס למקום אחר סביב השעון ונבדוק מה קרה.
נמשיך להזיז את הפנס לכמה מקומות שונים ונגלה שבכל פעם
הצל משנה את הכיוון שלו ולעיתים גם את האורך שלו.
נשאל את התלמידים מה לדעתם גרם לצל לזוז?
האם המקל זז?

מה השתנה – המקל או מקור האור?
מה לדעתכם היה קורה אם היינו ממשיכים להעביר את הפנס מסביב?

נסביר שבשעון שמש אמיתי מקור האור הוא השמש.
כשהשמש נמצאת במקום אחר בשמים במהלך היום, גם הצל משנה את המקום שלו.
כאן הפנס שלנו מחליף את השמש כמקור אור וכשאנחנו מזיזים אותו
אנחנו יכולים לראות איך הצל משתנה.

לסיום אפשר לתת לתלמידים בתורות להחזיק את הפנס ולנסות ליצור צל ארוך,
צל קצר או צל שמצביע לכיוון מסוים.

פעילות סיום - הפסל

עזרים:

קוביות משחק

מהלך הפעילות:

נחלק את התלמידים לקבוצות קטנות וכל קבוצה תקבל כמה קוביות
המשימה אינה לבנות מגדל אלא ליצור צורה מעניינת גם בעזרת הרווח שנשאר בין הקוביות.
נביט ביצירות מכל הצדדים.
נוסיף למפת האורות את סמל הצל.

פעילות פתיחה - הנורה שלא מתחברת לחשמל

עזרים:

נורת לד כבוייה

תמונה של נורה מצוירת מעל ראש של דמות

מהלך הפעילות:

נפתח את המפגש ונשאל את התלמידים האם הם יודעים
למה בסיפורים ובציורים לפעמים מצוירים נורה מעל הראש של מישהו?
האם באמת נדלקה לו נורה בשיער? האם באמת נדלק אור בראש?
זה כמובן אינו אור אמיתי. זאת דרך לומר שפתאום חשבנו על משהו שיכול לעזור לנו,
היה לנו רעיון.

פעילות העשרה חינוכית -

"הדס המהנדסת בונה שטותיקופטר"

מאת: אנדריאה ביטי איורים: דייוויד רוברטס

הכנה מראש:

נאסוף חומרים שאפשר למחזר:
קופסאות קטנות, פקקים, גלילים, כפתורים,
שברי צעצועים וחומרים זמינים נוספים.

עזרים:

הספר "הדס המהנדסת בונה שטותיקופטר"
קופסאות קרטון וגלילים
פקקים וכפתורים
בדים וחוט
כוסות נייר
מדבקות
דבק
חומרי יצירה ממוחזרים

מהלך הפעילות:

נראה לתלמידים את כריכת הספר ונספר מי כתבה ומי אייר את הספר.
נקריא להם את שם הספר ונשאל: מה זה "שטותיקופטר"? זוכרים את המגדלור?
בואו נבדוק האם יתכן וגם המילה הזו מחביאה בתוכה שתי מילים?
נספר שהדס אוהבת לאסוף גרוטאות ולהפוך אותן להמצאות, אבל לא כל המצאה שלה
מצליחה מיד.
לפני הקריאה נשאל: מה אתם עושים כשיש לכם רעיון והוא לא מצליח בפעם הראשונה?
נקריא את הספר ונעצור במקומות שבהם הדס מתכננת, מנסה, נכשלת ומנסה שוב.
בסיום נשאל: מה עזר להדס להמשיך? האם כישלון של ניסיון אחד אומר שהרעיון אינו טוב?
כעת נציג לתלמידים אתגר הנדסי קטן: עלינו להעביר כמה חפצים קטנים משולחן אחד לשולחן
אחר בלי שיפלו בדרך. איזה מתקן או כלי אפשר להמציא כדי לעזור?
נחלק את התלמידים לקבוצות קטנות. כל קבוצה תתכנן רעיון, תבחר חומרים ותבנה דגם
ראשוני של הפתרון שלה.
נאפשר לקבוצות לבדוק את הדגם, לשנות ולשפר אותו אם משהו אינו עובד כפי שתכננו.
המטרה אינה שהתוצר יהיה מושלם אלא שהתלמידים יחוו כיצד רעיון, תכנון, ניסוי ושיפור
הופכים למשהו ממשי.

פעילות סיום - נורה עוברת

עזרים:

נורת רעיון גדולה מקרטון או כדור צהוב
מחשב / רמקולים
מוזיקה קצבית

מהלך הפעילות:

התלמידים עומדים במעגל ומעבירים ביניהם את נורת הרעיון בזמן שהמוזיקה מתנגנת. אפשר להעביר אותה מעל הראש, מאחורי הגב או מיד ליד בקצב המוזיקה. כאשר המוזיקה נעצרת, התלמיד שהנורה אצלו מנסה להמציא רעיון חדש, לאחר מכן אפשר לשאול עוד שניים או שלושה תלמידים אם יש להם רעיון אחר, כדי להראות שלאותה בעיה יכולים להיות כמה פתרונות. לתלמידי כיתה א' אפשר לעזור ולשאול שאלות שמחפשים להם פתרון. נסכם שהיום גילינו שגם רעיון יכול להיות כמו אור, הוא עוזר לנו לראות דרך חדשה כשאנחנו עדיין לא יודעים מה לעשות.

נוסיף למפת האורות את סמל נורת הרעיון.

פעילות פתיחה - אפשר להאיר בלי פנס?

עזרים:

כדור צהוב קטן

מהלך הפעילות:

נפתח את המפגש ונספר לתלמידים שהיום נכיר עוד "אור" מיוחד אבל שמאיר בצורה שונה. נשב במעגל ונעביר את הכדור בין החברים מי שמקבל אותו אומר או מציג פעולה קטנה שיכולה לשמח מישהו. לעזור לסדר להזמין חבר למשחק לפנות מקום ליד השולחן להביא למישהו משהו שנפל נשאל את התלמידים האם באמת נדלק כאן אור? בוודאי שלא. אבל איך מרגיש אדם שמישהו עזר לו? כך נגיע לאור במובן אחר, כשאנחנו עושים משהו טוב עבור מישהו אחר אנחנו מאירים לו את היום.

פעילות העשרה חינוכית - "מכתב הקסם"

מאת אלינור מילצ'ן איורים אלינור מילצ'ן

על הספר: (מתוך ספריית פיג'מה)

המכתב שניתאי כותב לאמא עובר מיד ליד ולבסוף חוזר אל בעליו ומנחם גם אותו. מה הקסם של המכתב? סיפור על כוחה של המילה הכתובה ועל היכולת של מילים לנחם, לפייס, לשמח ולעודד.

עזרים:

הספר "מכתב הקסם"
פתקים קטנים או כרטיסיות
רצועות נייר צבעוני, טושים ומדבקות
דבק

מהלך הפעילות:

נראה לתלמידים את כריכת הספר "מכתב הקסם" ונספר מי כתבה ואיירה אותו. נספר שבסיפור מכתב שנכתב לאמא עובר מאדם לאדם, ובכל פעם המילים שבו מצליחות לנחם, לשמח ולעודד מישהו אחר.

לפני הקריאה נשאל: האם מילים יכולות לשנות את ההרגשה של מישהו? איזו מילה טובה יכולה להאיר למישהו את היום? לאחר שהתלמידים יציעו מילים מאירות אפשר לכתוב אותן על הלוח ולשאול למה הן מאירות, מה הכוח שיש במילה שבחרתם? האם יש מילים "מכבות"? איזה מילים מכבות אותנו?

נקריא את הספר ובמהלך הקריאה נעצור ונבדוק כיצד מרגיש כל מי שפוגש את המכתב. בסיום נזמין כל תלמיד לכתוב או לצייר על פתק קטן מילה טובה, משפט מעודד או רעיון למעשה שיכול לשמח מישהו אחר.

נקרא כמה מן הפתקים ונשוחח על ההבדל בין אור שאפשר לראות בעיניים לבין "אור" שמרגישים דרך מילים ומעשים. אפשר להרחיב ולשוחח על הכוח שיש למילה. ניתן להרחיב את ידע העולם שלהם ולספר לתלמידים שיש משפט האומר: "מוות וחיים בידי הלשון" (ספר משלי) למה מתכוונים בפסוק הזה? אפשרו לתלמידים להסביר מה הם מבינים.

כעת נזמין את התלמידים לשולחנות העבודה ונראה דוגמה כיצד להכין את חוליות השרשרת. כל תלמיד יבחר מילה טובה או מעשה מאיר ויכתוב או יצייר אותו על רצועת נייר. נחבר את הרצועות זו לזו וניצור יחד את שרשרת המעשים המאירים של הצהרון.

בסיום נראה כיצד הרבה מילים ומעשים קטנים יצרו יחד שרשרת אחת ארוכה. לאחר שהשרשרת מוכנה נזמין את התלמידים להתחלק לכמה קבוצות קטנות.

כל קבוצה תעמוד בטור ותנסה להעביר כדור מתחילת הטור ועד סופו בלי להפיל אותו. אפשר להעביר מעל הראש, בין הרגליים או בעזרת כפות ידיים מחוברות. נזכיר שגם במשימה הזאת נצליח רק בשיתוף פעולה ובעזרה זה לזה.

פעילות סיום - לתת אור למישהו אחר

עזרים:

מחשב / רמקולים

קישור לשיר "לתת" - מילים: חמוטל בן זאב לחן: בועז שרעבי

מהלך הפעילות:

נסיים את היום כאשר אנו מלמדים את התלמידים דקלום קצר מתוך השיר "לתת."

לִתֵּת אֶת הַנְּשָׁמָה וְאֶת הַלֵּב
לִתֵּת, לִתֵּת כְּשֶׁאַתָּה אוֹהֵב
וְאִיךְ מוֹצְאִים אֶת הַהֶבְדֵּל
שָׁבִין לְקַחַת וּלְקַבֵּל
עוֹד תִּלְמַד לִתֵּת לִתֵּת.

נוסיף למפה את סמל שתי הידיים.

פעילות פתיחה - כמה עולה כוכב?

עזרים:

כוכב גדול מקרטון

מטבעות משחק

מהלך הפעילות:

נפתח את המפגש ונראה לתלמידים את הכוכב והמטבעות
ונשאל אותם כמה כסף הם היו מוכנים לשלם כדי לקנות כוכב אמיתי?
אפשר בכלל לקחת אותו הביתה?
ומה לגבי חיבוק? כמה יעלה חיבוק?
אפשר לקנות חיבוק בחנות?
ומה עם חברות?
ומה עם צחוק?
או זיכרון של טיול עם המשפחה?

פעילות העשרה חינוכית - אוצרות שאי אפשר לקנות

הכנה מראש:

נכין ענף גדול

או עץ מקרטון לתצוגה משותפת.

עזרים:

ענף גדול או עץ קרטון

כוכבים מקרטון

חוטים

טושים וצבעים

מהלך הפעילות:

נחזור לשאלות מפעילות הפתיחה: האם אפשר לקנות כוכב? חיבוק? חברות? צחוק?
זיכרון טוב?
נזמין את התלמידים לחשוב על דברים שיקרים להם או משמחים אותם למרות שאין להם
מחיר.
אם אתם מרגישים שיש צורך אפשר לתת דוגמות שונות כמו זמן עם המשפחה, חבר טוב,
משחק משותף, טיול, עזרה שקיבלתי או רגע שהצחיק אותי.

נשאל את התלמידים למה לפעמים הדברים שאין להם מחיר
הם דווקא הדברים שאנחנו זוכרים הכי הרבה?
נעת נזמין כל תלמיד לבחור "אוצר" אחד כזה ולצייר או לכתוב אותו על כוכב מקרטון.
מי שרוצה יוכל לשתף את הקבוצה במה שבחר ולספר מדוע זה חשוב לו.
נחבר את כל הכוכבים לענף או לעץ הקרטון וניצור יחד את עץ האורות של הקבוצה.

כך ייווצר עץ שאין עליו שני כוכבים זהים, משום שלכל תלמיד יש דברים אחרים שמאירים
ומשמחים אותו.

פעילות סיום - כוכב של שמחה

עזרים:

מחשב / רמקולים

קישור לשיר "חבר בתוך ראי" מילים ולחן: דתיה בן דור

מספריים

דפי בריסטול ציבעוניים

מהלך הפעילות:

כל תלמיד יגזור לעצמו שני כוכבים קטנים ואז נזמין את התלמידים להתחלק לזוגות ולשבת זה מול זה, כל אחד אוזח את הכוכבים שהכין אחד בכל יד. תלמיד אחד הוא "החבר" והתלמיד השני הוא "המראה" שלו המחקה באופן מדויק את תנועות החבר. מתחילים בהרמת כף יד מול כף יד. התלמיד בתפקיד "החבר" מתחיל ראשון ובן או בת הזוג "המראה" מחקים את תנועותיו. ממשיכים בתנועות מגוונות, למשל: מרימים ומורידים באיטיות את כף היד. יש להקפיד על קצב אחיד וקשר עין. מזיזים את היד בצורה מעגלית. שומרים על קצב אחיד וקשר עין. מביעים רגש באמצעות הבעת פנים (הבעה שמחה/ עצובה/ מצחיקה) ומתחלפים בתפקידים.

נשאל את התלמידים כיצד הרגישו במהלך המשחק?
איזה פרצוף אתם אוהבים לעשות מול המראה?
מה קורה לפנים כאשר אנו מביעים כעס? (גבות מכווצות, פה סגור)
מה קורה לפנים שלנו כאשר אנו מחייכים ושמחים? (חיוך, עיניים פקוחות)
האם כשאתם מתבוננים על חבר שמשחק איתכם אתם מצליחים להבין מה הוא מרגיש דרך הבעות הפנים שלו? האם חיוך שלכם יכול לשמח אדם אחר?

לסיום – נשמיע את השיר "חבר בתוך ראי" נקשיב למילים פעם אחת (המילים "אומרות" את התנועות ואתם מוזמנים להמציא תנועות נוספות) ובפעם השנייה נעמוד בזוגות אחד מול השני ונבצע את תנועות השיר ביחד.

נוסיף למפת האורות כוכב שבתוכו לב.

פעילות פתיחה - מפת האורות

הכנה מראש:

נפזר במרחב את 14 הסמלים שכבר גילינו

נכין מעטפה עם מכתב ובו כתוב:

חיפשתם בשמיים, חיפשתם בים, חיפשתם בלילה וביום

מצאתם אור בחיות קטנות ובמעמקי הים

אבל נשאר מקום אחד במפה

את האור האחרון אי אפשר למצוא לבד...

כדי למצוא אותו תצטרכו להשתמש בכל מה שגיליתם.

עזרים:

מפת האורות

14 כרטיסים

מעטפה אחרונה

מהלך הפעילות:

נספר לתלמידים שהיום הגיעה המעטפה האחרונה

נקריא לתלמידים את המכתב שהגיע.

נתבונן על הסמלים יחדיו ונזמין את התלמידים לנסות ולהזכר מה עשינו

בכל פעם שקיבלנו סמל מסוים, מה הסמלים מסמלים?

פעילות העשרה חינוכית - מסע האור

הכנה מראש:

נסדר במרחב הצהרון חמישה שולחנות כחמש תחנות ונניח על כל שולחן שלט או סמל המייצג את התחנה. נכין מראש את כל העזרים.

עזרים:

מפת האורות
מדבקות כוכבים או לבבות
כרטיסי חפצים וכרטיסי צל תואמים
תמונות של שמש, ירח וכוכבים
שלושה כרטיסי מידע פשוטים
תמונות של אור צפוני, גחלילית, ים זוהר ודג מעמקים
בד כחול, סירה קטנה ופנס
כרטיסי מצבים חברתיים
ארבעה סמלים: רעיון, חברות, עזרה ואומץ
סמל גדול של פנס, שישמש כסמל האחרון במפת האורות

מהלך הפעילות:

היום זהו היום האחרון של המסע שלנו בעקבות האור.

נזמין את התלמידים לעבור בחמש תחנות המסכמות את המסע שעברו לאורך התוכנית. בכל תחנה הם יפגשו מחדש אחד מסוגי האור שהכירו, אבל הפעם דרך משימה קצרה שעליהם לפתור בעצמם.

לאחר השלמת כל תחנה יקבלו התלמידים חלק קטן של "אור" – מדבקת כוכב קטן או לב. לאחר השלמת כל חמש התחנות נחבר את כל החלקים ונקבל את הסמל האחרון למפת האורות הפנס גדול.

נחלק את התלמידים לקבוצות קטנות.
כל קבוצה תתחיל בתחנה אחת ולאט לאט כל קבוצה תעבור בכל התחנות.

תחנה ראשונה - שמש וצל

עזרים:

כרטיסים עם תמונות של חפצים ברורים, לדוגמה:
כדור, עץ, כיסא, בקבוק, מטרייה, חתול או בית
כרטיסים נפרדים שבהם מופיעים רק הצללים של אותם חפצים
פנס

נניח על השולחן את כרטיסי החפצים כשהתמונות גלויות
לצידם נפזר את כרטיסי הצללים

נספר לתלמידים שבתחנה הראשונה אנו חוזרים אל המקום שבו התחלנו את המסע שלנו,
אל השמש והצל. לכל חפץ כאן ברח הצל שלו.
בואו נראה אם נצליח להחזיר לכל חפץ את הצל המתאים.
נזמין את התלמידים בקבוצה לנסות ולהתאים חפצים לצל שלהם.

תחנה שנייה - שמי לילה

עזרים:

תמונה גדולה של שמש
תמונה גדולה של ירח
תמונה של שמים מלאים בכוכבים
שלושה כרטיסים שעליהם סמלים פשוטים:
אור שמש
חץ של אור שמגיע ופונה בחזרה
דמות קטנה של כוכב רחוק מאוד
תוכלו לכתוב לעצמכם מאחורי כל כרטיס מאיר בעצמו, מחזיר אור, נראה קטן כי הוא רחוק.
בתחנה הזו צריך שאחד המובילים יהיה נוכח.
נראה לתלמידים את שלושת הכרטיסים ונאמר שבשמיים שלנו יש הרבה אורות,
אבל הם לא כולם אותו דבר. בואו ניזכר מה אנחנו כבר יודעים עליהם.

נראה את תמונת השמש ונשאל: השמש צריכה שמישהו יאיר עליה כדי שנראה אותה?
נאפשר לתלמידים לענות.
נניח ליד השמש את הכרטיס מאיר בעצמו.
השמש היא מקור אור. היא מפיקה אור בעצמה.

כעת נראה את תמונת הירח.
ונשאל: ומה לגבי הירח? האם הוא מייצר אור כמו השמש?
אם התלמידים לא יזכרו נזכיר את הפעילות עם הכדור והפנס.
הירח אינו מפיק אור משלו. אור השמש מגיע אליו וחלק ממנו מוחזר אלינו.
נניח ליד הירח את הכרטיס מחזיר אור.

נראה את תמונת הכוכבים ונשאל: אם כוכב יכול להיות גדול מאוד, למה הוא נראה לנו כמו נקודה קטנטנה? נאפשר לתלמידים לחשוב ולשער. הכוכבים רחוקים מאיתנו מאוד מאוד, ולכן הם נראים קטנים מאד. נניח לידם את הכרטיס נראה קטן כי הוא רחוק.

כעת נערבב שוב את שלושת הכרטיסים. נזמין את התלמידים להתאים אותם מחדש ללא עזרה.

תחנה שלישית - אורות מופלאים

עזרים:

ארבע תמונות גדולות של: הזוהר הצפוני, גחלילית, ים זוהר, דג מעמקים מאיר.

ארבעה כרטיסי סביבה: שמים, יער, ים ליד חוף, מעמקי הים.

נניח את ארבע תמונות האור הפוכות.

נזמין תלמיד להפוך את התמונה הראשונה.

על הזוהר הצפוני, נשאל: איפה ראינו את האור הזה – ביער, בים או בשמים? התלמידים יבחרו את כרטיס השמים ויניחו לידו את התמונה.

על גחלילית נשאל:

איפה יכול לעוף החרק הקטן הזה?

התלמידים יניחו אותה ליד כרטיס היער.

נזכיר לתלמידים שהגחלילית יכולה ליצור אור בגוף שלה.

על ים הזוהר נשאל:

מה נראה כאילו נדלק כאן?

נזכיר שבמקומות מסוימים יצורים זעירים מאוד במים מסוגלים ליצור אור

ולכן בלילה הגלים יכולים להיראות כאילו הם זוהרים.

לבסוף נציג את דג המעמקים.

למה לדעתכם לדג שחי במקום חשוך מאוד יכול להיות שימוש באור?

נאפשר לתלמידים להעלות רעיונות: למצוא אוכל, למשוך יצורים, לתקשר או להסתתר.

לאחר שכל התמונות נמצאות ליד הסביבה המתאימה, נערבב אותן פעם נוספת

ונאפשר לתלמידים לבצע התאמה מהירה בעצמם.

תחנה רביעית – מנווטים את הסירה

עזרים:

אלבד כחול גדול או בריסטול כחול
סירה קטנה
פנס

תמונה או דגם קטן של מגדלור
מסלול מסומן על הבד בעזרת אבנים מקרטון, סרט הדבקה או חישוקים קטנים.

נפרוש את הבד הכחול ונניח עליו את הסירה בנקודת ההתחלה.
בקצה השני נניח את המגדלור, נחשיך את החדר מעט.
הסירה שלנו נמצאת בים בלילה והיא צריכה להגיע אל החוף.
אבל חשוך מאוד והיא צריכה למצוא את הדרך.
מזמינים בכל פעם שני תלמידים – תלמיד אחד הוא המגדלור עם פנס ותלמיד שני בעזרת
האצבע מנווט את הסירה לכיוון האור, בכל פעם שהאור זז הוא צריך לנווט את הסירה לכיוון
הזה.
אז מה עשה האור של המגדלור בשביל הסירה?
נגיע יחד לרעיון שהוא הראה לה את הדרך.

תחנה חמישית – אור שאי אפשר לראות

עזרים:

כרטיסי מצבים שונים

תלמיד יושב עצוב

תלמידה שמנסה לבנות מגדל והוא נופל שוב ושוב

תלמידים צריכים למצוא פתרון לבעיה

תלמיד עומד לבד בזמן שהאחרים משחקים

תלמיד חושש לנסות פעילות חדשה

ארבעה סמלים גדולים:

נורה – רעיון

שני תלמידים או לבבות - חברות

שתי ידיים - עזרה

כוכב – אומץ

סמל האור האחרון

נפרוש את ארבעת סמלי האור על הרצפה.

עד עכשיו פגשנו אורות שאפשר לראות בעיניים. אבל במסע שלנו גילינו שיש גם אורות אחרים.
אי אפשר לראות אותם כמו פנס, אבל אפשר להרגיש מה הם עושים.

נציג בפני התלמידים את הכרטיסים השונים ונשאל מה קורה בתמונה? איזה אור יכול לעזור?
נדגיש כי לפעמים יותר מאור אחד יכול להתאים.

לדוגמה: תלמידה מנסה לבנות משהו ולא מצליחה.

נשאל איזה אור יכול לעזור לה?

אפשר לבחור אומץ לנסות שוב

אפשר לבחור עזרה לבקש ממישהו לעזור

לאחר שכל הקבוצות עברו בחמש התחנות נחזור לשבת יחד סביב מפת האורות. ונשאל את התלמידים מה אתם חושבים שיקרה אם נחבר את כל חלקי האור שמצאנו? נראה לתלמידים את סמל האור הגדול ונניח אותו במקום האחרון שנותר ריק במפה. הפנס הזה אינו מסמל רק אור אחד. הוא מחזיק בתוכו את כל האורות שפגשנו במסע, את אור השמש והכוכבים, את האורות המופלאים של הטבע, את האור שמראה דרך וגם את האורות שאנחנו יכולים לתת זה לזה.

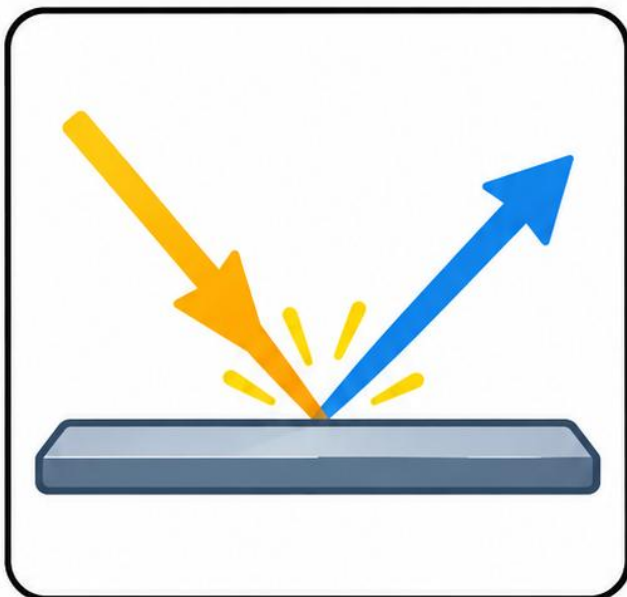
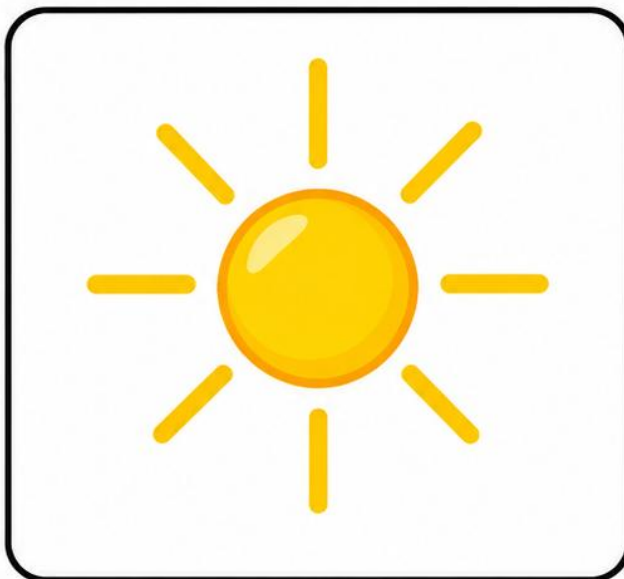
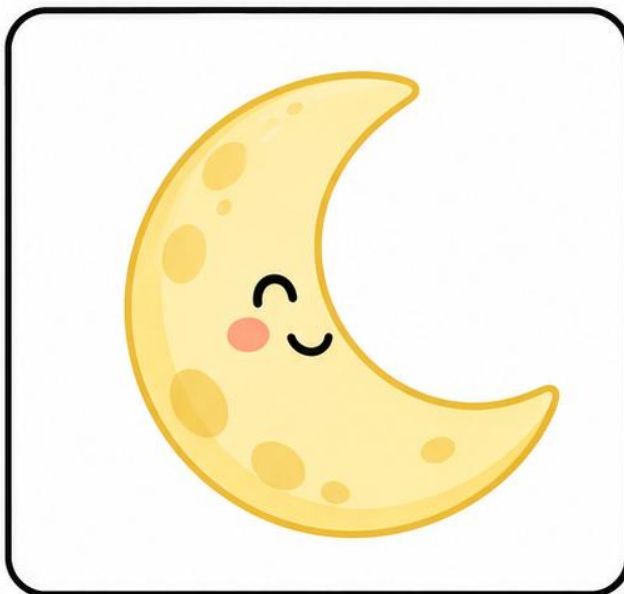
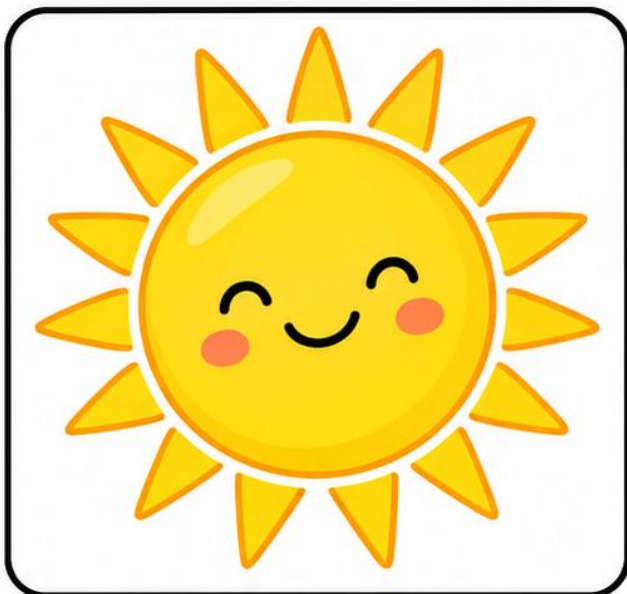
נזמין את התלמידים להתבונן במפה המלאה ולנסות להיזכר בכמה שיותר אורות שהם פגשו לאורך שלושת השבועות.

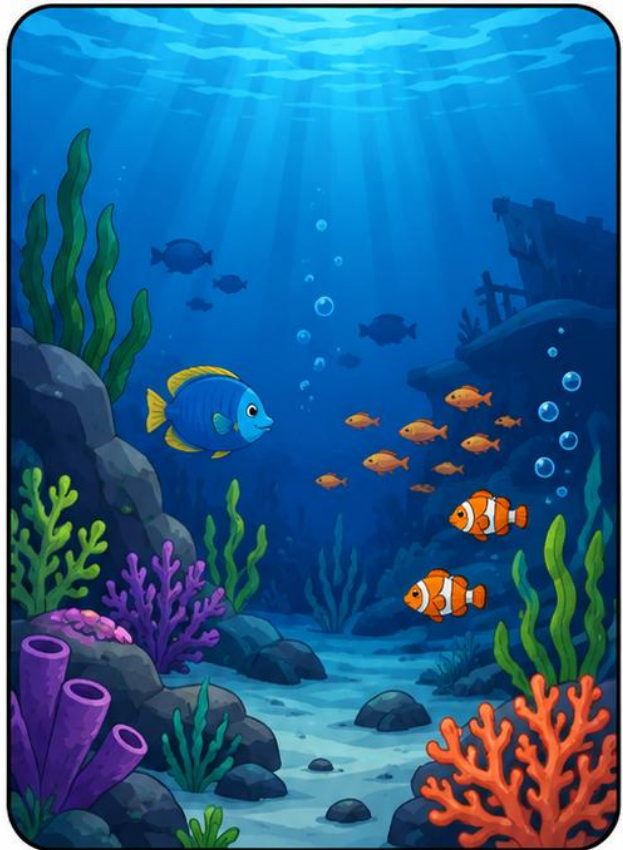
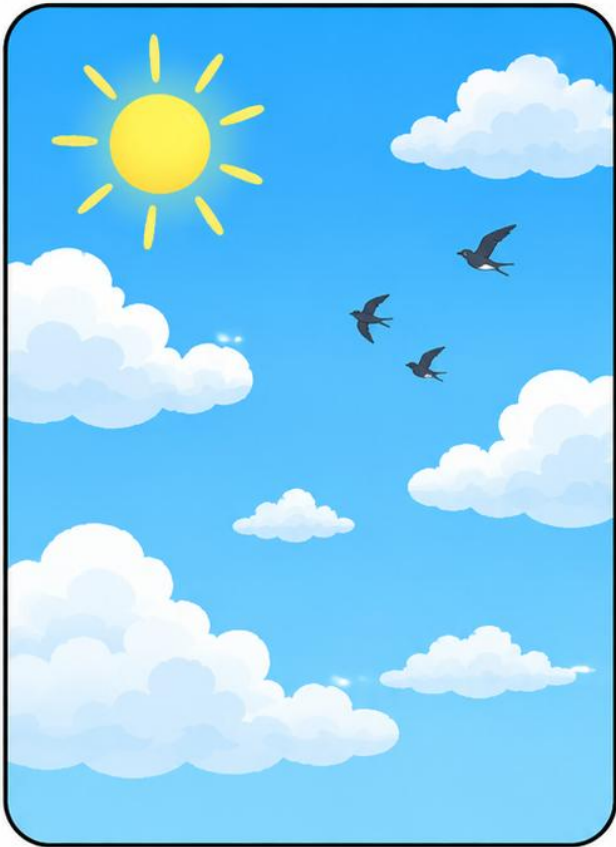
לסיום נשאל:

האם אחרי כל המסע שלנו אתם חושבים שהאור באמת נעלם?
נאפשר לתלמידים לענות בדרכם.
גילינו שהאור נמצא בהרבה מאוד מקומות. לפעמים צריך רק לדעת איפה לחפש אותו.

פעילות סיום - מוזיאון האור שלנו

עזרים:

כל היצירות משלושת השבועות
שולחנות מכוסים באלבד לבן להצגת העבודות
מפת האורות
שרשרת מעשי האור
עץ הכוכבים
מגדלורים
גחליליות לד
יצירות הזוהר הצפוני
דגי המעמקים
תמונות הצללים

מהלך הפעילות:

בעזרת התלמידים נהפוך את מרחב הצהרון למוזיאון,
התלמידים בוחרים היכן להניח כל עבודה שלהם
נזמין את המשפחות לטייל בתערוכה במוזיאון האור שלנו.

רשימת עזרים לתוכנית זו:

מחשב / רמקולים / מקרן
פנסים
נורות לד
תוף מרים
קלפי יוג'לה
בריסטולים לבנים וצבעוניים
בריסטולים כהים – שחור, כחול כהה ואפור
בריסטול עבה / קרטון
עיגולי קרטון
קופסאות קרטון
גלילי נייר מגבת
כוסות נייר
כוסות שקופות
בקבוקי פלסטיק קטנים ושקופים
נייר אדום ולבן
נייר צהוב / זהב
נייר כסף
ניירות מטאליים
נייר משי
שקפים שקופים
צלופן שקוף בצבעים שונים
מסגרות מקרטון
רצועות נייר צבעוני
פתקים קטנים / כרטיסיות
טושים
טושים פרמננטיים
צבעי גואש
צבעי פנדה
דבק
מספריים
ספוגים קטנים
צמר גפן
פלסטלינה
מנקי מקטרת
עיניים ליצירה
מדבקות כוכבים ולבבות
חוט דק
קשיות שתייה עבות
מקלות ארטיק
שיפוד – לשימוש המובילים בלבד
פונפונים
פייטים

צבע מאכל כחול
 חומרי יצירה ממוחזרים מגוונים
 כדור
 נורת רעיון גדולה מקרטון
 קוביות משחק
 קופסה סגורה
 קופסה מחוררת
 גירים
 חישוקים במבחר צבעים
 מטפחות וסרטי בד ארוכים בצבעי ירוק, כחול, סגול וורוד
 מטפחות ירוקות
 בדים כהים
 אלבד כחול גדול
 אלבד לבן
 מטבעות משחק
 סירה קטנה
 ענף גדול או עץ מקרטון
 כוכב גדול מקרטון
 כוכבים מקרטון
 מטפחות או סרטי בד ארוכים
 כרטיסי תנועה: גל, ספירלה, טיפוס, צניחה, התפרצות, קפיאה
 בקבוקי פלסטיק קטנים ושקופים
 שקפים שקופים / צלופן עבה
 בריסטול שחור או ירוק כהה
 מפת האורות מודפסת
 15 סמלי האור מודפסים
 מעטפת הפתיחה והמכתב
 מעטפה אחרונה והמכתב

ספרים:

"מהירות הקול" - מאת ארז חדד, איורים: מנחם הלב רשטט
 "הדס המהנדסת בונה שטותיקופטר" - מאת אנדריאה ביטי, איורים: דייוויד רוברטס
 "מכתב הקסם" - מאת ואיירה אלינור מילצ'ן